

Enheten för naturvård

Nothamn SE0110240

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-05-06Beteckning
511-16679-2016

Namn	Nothamn	Areal	1,2 ha
Natura 2000-kod	SE0110240		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6280	*Alvar	0,6	50
6410	Fuktängar (kalkrika)	0,1	8,3

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1014	Smalgrynssnäcka	<i>Vertigo angustior</i>

Bevarandesyfte för Nothamn

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-05-06

Beteckning
511-16679-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna.

Området är i första hand utpekade på grund av sina urbergskalkhällar, livsmiljön alvar (6280), men det har också visat sig finnas mycket välutvecklad kalkfuktängsflora i botten på det gamla kalkbrottet. Båda livsmiljöerna, alvar (6280) och fuktängar (6410) är prioriterade värden i området. Båda bedöms dock tämligen stabila utan överhängande skötselbehov. Inga skötselåtgärder är därför prioriterade i området.

Livsmiljön har liten utbredning i regionen. Den förekommer främst längs kusten i södra delen av länet, samt några förekomster längs kusten längst i norr, från Nothamn och norrut. Mellan Runmarö i Värmdö kommun och Nothamn på mellersta Vaddö saknas livsmiljön helt. Ett par km norrut längs kusten, vid Flisbergen, finns ytterligare kalkhällar. Annars ligger livsmiljöns förekomst i Nothamn tämligen isolerat. Genom den relativt stabila miljön har dock livsmiljöns artstock haft lång tid på sig att kolonisera området och florans är ändå representativ.

Bevarandemål för Nothamn

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

***Alvar (6280)**

- Arealen alvar ska bibehållas.
- På hällarna ska finnas partier med tunt jordtäckte och örtdominerad vegetation, omväxlande med hällar bevuxna med lavar. I sprickor med tjockare jordtäckte växer mer torkbeständig örtrik gräsmark och spridda småträd och buskar.
- Kalkhällarna ska vara fria från högvuxen trädvegetation.
- Hällarna ska vara solexponerade.
- Det ska finnas en variation av vindskyddade gläntor och vindexponerade lägen, ansamlingen av barr- och lövförna på nakna hällar ska dock vara begränsad.
- Graden av markstörning ska vara låg till måttlig. Skorplavar, bladlavar och mosskuddar ska dominera hällarna. För mycket störning glesar ut mosskuddarna.
- Det ska finnas sippervattenytter.
- De för livsmiljön typiska arterna, t ex harmynta och vildlin, ska finnas i livskraftiga bestånd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-05-06

Beteckning
511-16679-2016

Fuktängar (6410)

- Arealen fuktängar ska bibehållas.
- Fuktängarna ska ha en halvöppen karaktär med videbuskar i måttlig mängd, men i övrigt ska träd och buskar hållas borta.
- Miljöförhållandena ska vara öppna - halvöppna med gott om ljusinsläpp till marken.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Ängen ska inte påverkas av lokal övergödning.
- Ängen ska vara opåverkad av dikning eller dämning.
- De för livsmiljön typiska arterna, t ex hårstarr, ängsstarr, loppstarr, slätterblomma, majviva och hirsstarr, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Smalgrynsnäcka (1014)

- Populationen smalgrynsnäcka ska fortleva i området och vara livskraftig.
- Artens livsmiljö – kalkfuktängar (med salix-förna) – ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Nothamn ligger på den östra delen av Vaddö i den nordöstra delen av Norrtälje kommun, Stockholms län. Det närmaste samhället är Nothamn som ligger strax norr om Natura 2000-området. Ett stycke längre söderut ligger Edebyhamn och Havsängen.

Det omgivande landskapet är småkuperat och består i huvudsakligen av skog med insprängda åkrar, betesmarker och småsamhällen. Den uppodlade marken finns främst på Vaddös västsida. Längs den östra kusten finns omfattande fritidsbebyggelse. Området är en del av det urkalkstensområde som sträcker sig från Flisberget och Skottviken i norr och söderut mot Vaddös östra kust. På kalkhällarna finns en kalkgynnad och säregen flora, mycket olik den man finner på silikathällar. Området har också överlag en rik insektsfauna och det finns gott om orm. Klimatet präglas av närheten till östersjön.

I den nordvästra delen av Natura 2000-området finns ett gammalt kalkbrott med branta sidor i öster och väster. I söder är bergssidan terrasserad p.g.a. tidigare utsprängningar. Kalkbrottet är ett av de större marmorbrotten i trakten och innehåller flera ovanliga mineraler såsom exempelvis beryll och yttrotantalit. Den i väster anslutande skogen är senvuxen och tydligt påverkad av den kalkhaltiga berggrunden. Kalkkrusmossa, som är en signalart för kalkbarrskogar, växer

BEVARANDEPLANDatum
2016-05-06Beteckning
511-16679-2016

allmänt i området. Skogen är klassad som nyckelbiotop, d.v.s. ur naturvårdssynpunkt särskilt värdefull skog.

Beskrivning av arter och livsmiljöer***Alvar (6280)**

Den största delen av Nothamn Natura 2000-område klassas som livsmiljö 6280. Tio meter höga, delvis kala, basiska hållar av urkalksten sluttar ner mot vattnet. I de relativt tunna jordlagren i skrevor och sänkor trivs såväl värmeälskande torrbacks- och fodermarkskärlväxter som mossor och lavar. Exempel på kärlväxter i området är: Harmynta (typisk art), stor fetknopp, fältmalört, tulkört, bockrot, axveronika, murruta, vildlin (typisk art), rosettjungfrulin, brudbröd, slätterfibbla, oxbär och knägräs. De kalkhaltiga hållarna saknar i stort sett helt lav- och mosspåväxt. Det glesa träd- och buskskiktet består av lågvuxna tallar och enar. Inåt, mot sydväst, ökar täckningen av träd och buskar i en successiv övergång mot skogen.

Fuktängar (6410)

I det gamla kalkbrottet i Nothamn finn en kalkfuktäng som klassas som livsmiljö 6410. Vegetationen är mycket artrik och tydligt präglad av den kalkrika marken. Exempel på kärlväxter som växer här är: Majviva (typisk art), slankstarr, darrgräs, prästkrage, bockrot, älggräs, hårstarr (typisk art), ängshavre, slätterblomma (typisk art), kattfot, blodnäva, hirsstarr (typisk art), loppstarr (typisk art) och ängsstarr (typisk art). Trots att brottet inte brukats vare sig som slätter- eller betesmark är många växter s.k. hävdgynnade arter, d.v.s. arter som trivs i betes- eller slätterpräglade marker. Att de klarar sig i Nothamns kalkbrott kommer sig av att jordlagret är mycket tunt och att jorden innehåller mycket lite näring i form av kväve och fosfor. Dessa faktorer begränsar uppslaget av träd, buskar och konkurrensstarka arter i fältskiktet som annars konkurrerar ut den hävdgynnade floran.

Lokalen hyser även en artrik snäckfauna med inslag av ovanliga arter som mångtandpolsnäcka och löksnäcka. Hela fem *Vertigo*-arter finns i området, däribland Natura 2000-arten smalgrynssnäcka. Exempel på mossor som växer i fuktängen är: Stor klockmossa, klotuffmossa, trindmossa, mjukplanmossa, plyschgräsmossa, sumpbryum, kalkpraktmossa, jordspärmossa och kärrspärmossa. Lokalt finns fuktigare partier där vatten sipprar fram.

Delar av brottet delvis igenvuxet med träd och buskar av tallar, granar, björkar, vide, enar och enstaka askar.

Smalgrynsnäcka (1014)

Tomskal av smalgrynsnäcka hittades i Nothamns kalkbrott vid en inventering av molluskfaunan i september 2001.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-05-06

Beteckning
511-16679-2016

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Alvar (6280)**

- Inget direkt hot som det ser ut idag men exploatering, markslitage från friluftsliv, betesdjur eller vilt samt igenväxning med träd och buskar utgör potentiella hot.

Fuktängar (6410)

- Igenväxning med träd, buskar och ett ökande inslag av högvuxen och konkurrenskraftig fältvegetation.
- Dikning, kalkning, gödsling eller insådd av för livsmiljön främmande arter.
- Kraftiga och fel utförda röjningar.
- Exploatering.

Smalgrynsnäcka (1014)

- Mycket omfattande och oförsiktig röjning av buskar (särskilt vide).
- Igenväxning.
- Exploatering.
- Intensivt bete.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötsel och för förvaltning av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB. Utökat strandskydd gäller upp till 300 meter på landsidan och 100 meter ut i sjön från strandlinjen. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t ex uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t ex byggnader som behövs för de areella näringarna.

Smalgrynsnäcka omfattas inte av några artinriktade skyddsåtgärder.

BEVARANDEPLANDatum
2016-05-06Beteckning
511-16679-2016*Behov av ytterligare reglering*

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Nothamn.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Alvar (6280)	Substratet lämnas orört så att naturliga störningsprocesser får verka. Den öppna karaktären torde bibehållas även utan skötsel såsom bete tack vare de tunna jordlagren och kustklimatet.	-
Fuktängar (6410)	Viss röjning av träd och buskar. Spara videbuskar.	Vid behov.
Smalgrynsnäcka (1014)	Ingen åtgärd utöver vad som gäller för livsmiljö 6410.	

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Alvar (6280)	Gynnsamt.
Fuktängar (6410)	Gynnsamt med viss tveksamhet. Artrik flora och fauna, men röjning av träd och buskar måste göras.
Smalgrynsnäcka (1014)	Okänt.

Inventeringar i området och andra referenser

Skogsvårdsstyrelsen, 1996. Nyckelbiotopsinventering.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996. *Naturkatalog för Stockholms län*. Remissupplaga.Naturvårdsverket. *Art- och habitatvisa vägledning*. (www.naturvardsverket.se)
2005-11-01Von Proschwitz, T. 2005. *Landlevande mollusker i kalkrika biotoper*. Naturvård i Norrtälje kommun nr 2.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-05-06

Beteckning
511-16679-2016

Karta